

Istrapedia - istarska regionalna internetska enciklopedija

Goran Prodan

Istra je 2005. godine, kao prva u Hrvatskoj, dobila svoju tiskanu regionalnu enciklopediju. Veliki projekt ostvaren je u suradnji Istarske županije i Leksikografskog zavoda Miroslav Krleža u Zagrebu, uz sudjelovanje brojnih istarskih znanstvenika i stručnjaka. Na krilima te tiskane, enciklopedijski obuhvatne monografije o Istri, tadašnji istarski župan Ivan Nino Jakovčić potaknuo je i novi, „virtualni“ projekt - Istrapediju. Zamisao je bila da se po uzoru na internetsku Wikipediju u toj suvremenoj tehnologiji i mediju na jednom mjestu riječju, slikom i zvukom objedini bogata riznica istarske povijesti, kulture i običaja, dakako i zemljopisne, prirodne, gospodarske, umjetničke, znanstvene i razne društvene značajke istarskog poluotoka. S obzirom na to da, za razliku od tiskovina, internet dozvoljava jednostavne promjene, dopune i ažuriranje podataka, ali i zvučne i video priloge, Istrapedia je zamišljena kao bogatiji, dinamičniji, fleksibilniji i raznovrsniji projekt koji bi uz stručnjake i profesionalce stvarali i čitatelji, tj. šira publika, kao predlagači ili pak autori natuknica.

O projektu

Ovaj projekt Istarske županije pripreman je tijekom 2008. godine, a javnosti predstavljen potkraj travnja 2009. U startu je Istrapedia imala nešto više od 1.600 pojmova, koji su gotovo svi bili preuzeti iz Istarske enciklopedije, temeljem sporazuma Istarske županije s Leksikografskim zavodom, te oko 3.000 fotografija i više stotina filmova i tonskih zapisa u mp3 formatu. S obzirom na enciklopedijski koncept i u Istrapediji su zastupljene natuknice o istaknutim osobama, obiteljima i zajednicama, o zemljopisnim značajkama Istre, naseljima, općinama i gradovima, svekolikoj povijesti kroz ere i vjekove, flori i fauni, kulturno-povijesnim spomenicima, znanosti, umjetnosti (arhitekturi, glazbenoj, likovnoj, filmskoj i scenskoj umjetnosti), gospodarstvu,

prometu, književnosti, publicistici, narječjima, narodnoj glazbi, plesovima, običajima i tradicijskoj baštini uopće, školstvu, kulturi, politici, religiji, sportu, raznim bitnim tvrtkama, ustanovama, klubovima i društvima, manifestacijama itd... riječju o svemu što čini bogatstvo raznolikosti prostora, povijesti i življenja istarskog poluotoka. Uređivački princip bio je i ostao da su stranice Istrapedije otvorene svima zainteresiranima, dakako, uz poštivanje određenih pravila i uzusa. Važeće je i načelo da je Istrapedia nekomercijalni projekt pa shodno tome na njenim stranicama nema reklamnih sadržaja.

Provoditelji

Stranice Istrapedije koncipirala je i dizajnirala tvrtka Parabureau iz Zagreba. Prva urednica bila je Slavica Tobok, glazbeni urednik Livio Morosin, fotograf Duško Marušić Čiči, autori videozapisa Diego Bosusco Ptica, Zoran Mikletić, Mladen Lučić, Vesna Lučić i MedVid produkcija, a umjetnički direktor Igor Stanišljević iz tvrtke Parabureau. Uz Leksikografski zavod materijalima je doprinio i Radio Pula.

Projekt se provodio pod okriljem županijske Istarske kulturne agencije (IKA), a nakon Slavice Tobok Kandić stranice su uređivali Ivan Žagar i Antonio Giudici.

Prve su godine kreiranja Istrapedije bile vrlo ambiciozne i uz stalno dodavanje novih natuknica, fotografija i audiovizualnih zapisa puno se pažnje posvećivalo popularizaciji njezinih stranica i organizaciji ciljanih natječaja među istarskim učenicima i studentima za proširivanje njezina sadržaja, kao i povećanju broja suradnika.

Nakon određenog pada posjećenosti stranica, a i kvalitete dijela novih natuknica/pojmova, kojih je broj do potkraj 2016. ipak porastao na više od 2.500, uređivanje Istrapedije povjerava se Istarskom povijesnom društvu s time da su Istarska županija i IKA ostale nositeljice projekta. Aktualni urednik Istrapedije je Goran Prodan (umirovljeni novinar, politolog), stručni redaktori su Robert Matijašić (arheolog, sveučilišni profesor i suurednik Istarske enciklopedije), te povjesničari umjetnosti Ivan Matejčić (konzervator, umirovljeni sveučilišni

profesor, urednik serijala Umjetnička baština istarske crkve) i Sunčica Mustać (voditeljica Kuće fresaka u Draguću i projekta Baština/Patrimonio, interetske slikovne baze podataka istarske kulturne baštine), a koordinator projekta Maurizio Levak, povjesničar, docent, predsjednik Istarskog povijesnog društva i urednik njegova godišnjaka Histria.

Proširenje sadržaja

Novo uredništvo postavilo si je više zadataka. Na prvom mjestu obogaćivanje Istrapedije novim natuknicama, fotografijama i audiovizualnim zapisima, s time da je sa županijske razine obuhvat ravnopravno proširen na cijelu zemljopisnu Istru. To znači i na njezin liburnijski dio u Hrvatskoj, ali i područja u Sloveniji i Italiji, što je zapravo nastavak „sveistarskog“ koncepta Istarske enciklopedije.

Za to je, uz pomoć pročelnika Upravnog odjela za kulturu Istarske županije Vladimira Torbice, ugovoren s Leksikografskim zavodom Miroslav Krleža prijenos i preostalih natuknica iz Istarske enciklopedije. To je do polovice 2018. i obavljeno uz njihovo obogaćivanje foto, audio i video priložima te brojnim poveznicama s drugim pojmovima. Dio tih preuzetih natuknica osuvremenjen je novim podacima. Usporedo su pripremane i objavljujane posve nove natuknice, ponajviše biografske. Za razliku od Istarske enciklopedije u Istrapediji su i biografije živih osoba. Tijekom posljednje dvije godine ukupan broj natuknica u Istrapediji dosegao je gotovo 4.000. To je blizu tisuću natuknica više nego ih ima Istarska enciklopedija koja je također dostupna u digitalnoj verziji na Internetu, ali potpuno je statična, zbog čega podaci u dijelu natuknica s vremenom zastarijevaju, što zbog promjena u društvu i gospodarstvu, što zbog novih spoznaja.

Posjet

Uz niz promidžbenih aktivnosti i medijsku vidljivost posjet stranicama Istrapedije imao je prvih godina izrazit uzlet tako da su s početnih 2.500 - 4.000 posjeta od proljeća do konca 2009. već u svibnju 2011. dosegle 13.752 posjeta uz 16.192 „klikova“. To je ostao i rekordan posjet tijekom narednih sedam godina. U tom se razdoblju Istrapedia bila ustalila na desetak tisuća posjetitelja mjesečno i tek u posljednje dvije godine bilježi novi rast. Tako je tijekom 2018. adresi www.istrapedia.hr prosječno mjesečno pristupalo blizu 13.000 tisuća posjetitelja s 15.000 sesija („klikova“), a rekordan je bio svibanj 2018. s 15.828 posjetitelja i 18.572 sesije. To je, prema podacima aplikacije Google Analytics, najbolji posjet Istrapedijinim stranicama od njezinog pokretanja do konca ožujka 2019. kada je u tom mjesecu zabilježeno je 16.477 posjetitelja i 20.074 sesije. Povećanje popularnosti Istrapedije uredništvo nastoji postići i njezinom vidljivošću na društvenim mrežama (Facebook) i prigodnim objavljivanjem natuknica u regionalnom dnevniku *Glas Istre*.

Koncepcija stranica

U proteklih se 10 godina stranice Istrapedije nisu mijenjale tako da su danas tehnološko-tehnički zastarjele, ponudom prilično statične, a može se reći i likovno neatraktivne. Uvodna stranica, uz pojašnjenja načina korištenja, donosi, po slučajnom izboru, nekoliko prijedloga natuknica iz fundusa, a omogućava nastavak pretrage po kategorijama (desetak ih je ključnih), abecedariju ili upisom željenog pojma u tražilicu. Sama tražilica jednostavna je jer ne zahtijeva posebne znakove za pretragu po korijenu riječi ili više riječi, ali ima i grešku jer u slučaju da postoji pojam koji se posve poklapa s upisanim, ne daje druge pojmove s širim naslovom. Primjerice, upisom riječi „Mirna“ ili „mirna“ (tražilica neosjetljiva na velika i mala slova) sustav će

korisnika odvesti direktno na pojam naslovljen „Mirna“ - kao istarska rijeka, ali mu neće ponuditi pojam naslovljen „Mirna d.d. Rovinj“ - što je tvornica za preradu ribe. Za tako što treba upisati krnji oblik pojma - „Mirn“. Uz naslove koji sadrže traženu riječ (ili više njih) tražilica će izlistati i sve pojmove u kojima se ta riječ (riječi) pojavljuje u tekstu, abecedno poredane po naslovima.

Pretraživanje je moguće i po kategorijama i njihovim podnaslovima s time da postoji i podjela pretraživanja na tekstove, videa i fotografije te audiozapise. Potonje pretraživanje postoji i unutar svakog tekstualnog pojma, pod uvjetom da postoje uza nj i videa/fotografije i/ili audiozapisi. Nažalost, u praksi se pokazalo da grafičko rješenje ove tražilice nije baš razumljivo većini korisnika. Evidentan je i problem tehničke kvalitete, posebice fotografija koje su u vrlo niskoj rezoluciji (bez mogućnosti da se postave u višoj rezoluciji).

Uvodna stranica pruža i mogućnost čitanja raznih novosti (nije definirano područje), ali to podrazumijeva bolju ekipiranost uredništva od sadašnje tako da je ova opcija slabo iskorištena. Mogućnost čitanja novosti ostaje otvorenom i prijelazom na posebne stranice pojmova/natuknica. Stalno su otvorene i opcije glavnih kategorija te nasumični izbor ponuda pojmova, a vidljive su i 24 internetske adrese s poveznicama izabranih stranica suradničkih ili srodnih

INFO

Istrapedia je dostupna na: www.istrapedia.hr.

organizacija i projekata. Stalno je prisutna i mogućnost predlaganja pojmova/natuknica, poveznica (linkova) i slanja materijala. Nema mogućnosti komentiranja natuknica, osim kroz slanje poruka uredništvu.

Nove stranice

Iz ovih nekoliko opaski jasno je da bi stranice Istrapedije u svakom pogledu trebalo osuvremeniti. Taj je posao upravo započeo. Istarska je županija krajem 2018. osigurala sredstva i sklopljen je ugovor s izvođačem radi tehnološkog i tehničkog osuvremenjivanja i poboljšanja, ali i grafičkog i likovnog preuređenja stranica Istrapedije radi povećanja njihove zanimljivosti i vidljivosti, kao i bolje interakcije s korisnicima. Nove će stranice, prilagođene pregledu s mobilnih uređaja, opskrbljene kompleksnijom tražilicom, prilagođene objavljivanju tehnički kvalitetnijih priloga, posebice fotografija i atraktivnije oblikovane, uz neke zanimljivosti u ponudi, izvjesno doprinijeti većoj posjećenosti Istrapedije.

Višejezičnost

Istrapedia je u startu zamišljena kao višejezična, odnosno da se stranice mogu čitati ne samo na hrvatskom jeziku nego i na talijanskom, koji je u Istri jezik sredine, te engleskom kao

općeprihvaćenom svjetskom komunikacijskom jeziku što nije ostvareno. Natuknice su na hrvatskom jeziku, na talijanski ih je prevedeno manje od 400 (desetak posto), a engleska verzija nikad nije pokrenuta iz jednostavnog razloga – nedostatka novca za prevodjenje. Ambicija višejezičnosti ipak nije napuštena, naprotiv, u duhu istarske višejezičnosti u taj spektar mogao bi se uključiti i slovenski jezik. Naravno, takva višejezičnost zahtijeva i širi model dogovaranja i financiranja od postojećeg kojega, ponavljamo, nosi samo Istarska županija koja, zemljopisno gledano, pokriva 80 % istarskog poluotoka.

Ažuriranje natuknica

S obzirom na to da je velika većina pojmova u Istrapediji preuzeta iz Istarske enciklopedije, koja je sadržajno zaključena s 1. veljače 2005. godine, jasno je da su mnoge natuknice u međuvremenu zastarjele. Dio su urednici kroz godine ažurirali i dopunjavali, ali bez sustavnog pristupa. Problem je prvenstveno kadrovski, pa ni danas s jednim honorarnim urednikom u ograničenom vremenu i malom volonterskom stručnom redakcijom, ma koliko njezini članovi bili kompetentni, što nedvojbeno jesu, nije moguće sustavno ažurirati, dopunjavati i ispravljati postojeće natuknice, a ograničena je i mogućnost pripreme novih. Nažalost, pokušaji animiranja autora natuknica preuzetih iz Istarske enciklopedije, da ih sami (*pro bono*) ažuriraju, ali i prošire, jer prostorom internet kao medij nije restriktivan kao tiskovine, nisu naišli na veći odjek. Jednako loš bio je i odaziv jedinica lokalne samouprave da ažuriraju i dopune njima i njihovim naseljima posvećene natuknice, kao i poziv na takvu suradnju trgovačkim društvima zastupljenim u Istrapediji.

Očito je da je to posao koji će naposljetku morati odraditi samo uredništvo i koordinator projekta na kojima je posljednjih godina i cjelokupni posao pripreme novih natuknica. Izvjesno je da bi bolji rezultat dao angažman većeg broja honorarnih suradnika, ali aktualni budžet Istrapedije to ne omogućuje.

Suradnja s drugim projektima

U pripremi novih natuknica i većoj kvaliteti dijela postojećih sasvim sigurno će Istrapediji pomoći povezanost s drugim internetskim projektima/stranicama u Istri. Tako bi važnu potporu Istrapediji, kroz nove ili dopunjene i popravljene natuknice, mogao pružiti projekt Istarskog biografskog leksikona koji je nedavno pokrenula Istarska županija. Logično je očekivati njihovu povezanost i nadopunjavanje, pa i s obzirom na činjenicu da im je isti pokretač. Inače, u Istrapediji je danas oko 1.500 natuknica o značajnijim osobama koje su rođenjem, življenjem, smrću i/ili djelovanjem povezane s Istrom.

Veliku potporu u segmentu kulturne baštine Istre Istrapedia će dobiti i kroz projekt Baština-Patrimonio koji je nedavno na internet postavio Povijesni pomorski muzej Istre. Istarska kulturna baština – Patrimonio culturale istriano je javna baza slikovnih podataka o kulturnoj baštini Istre, a poveznicama na te stranice Istrapedia će dobiti pristup bogatom fondusu vrlo kvalitetnih fotografija s opširnim stručnim pratećim skedama (kataloškim natuknicama).

Namjera je da se Istrapedia kvalitetno poveže i s digitaliziranim fondusima niza kulturnih, povijesnih, umjetničkih i drugih društvenih institucija u Istri, čime bi njezine stranice mogle postati i središnje internetsko mjesto relevantnih informacija o cijeloj Istri. ■

Baština-Patrimonio	Hrvatsko društvo likovnih umjetnika	Centar za povijesno kulturno naslijeđe Istre	Povijesni i pomorski muzej Istre
Istarska povijesna društva	Društvo književnika	Ahmedinović muzej Istre	Evak prido Učka
Leksikografski zavod Miroslav Krležić	Zgodnopolica u Miranovcu	Talijanska zajednica Istriana	Milovan Šim šestak
Istarski ogranač DRK	Porečka i pulska škola glazbe	Društvo Juri Dabčić u Istri	Kamenjak
Nabava Histrica	Tragovački muzej Istre	Sjeverni krlež u Istri	Nacionalni park Bišćun
Mobilno izar i Koverca	IZAVK arhiv u Pazinu	Pula 180 festival	Istarska narodna kazališta